

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja dvakrat na mesec, in sicer 1. in 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

20 K, za pol leta 10 K, posamezna številka velja 1 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

piši se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 11.

Občinski volilni red za Slovenijo.

»Uradni list« z dne 8. junija priobčuje novi volilni zakon za občinske volitve na Slovenskem.

Najvažnejše določbe tega volilnega reda so nakratko sledeče:

Pravico voliti imajo vsi oni 21 let stari državljani moškega ali ženskega spola, ki imajo vsaj že eno leto svoje redno bivališče v občini. Javni nameščenci pa imajo volilno pravico, če vsaj od dne, ko so bili volilni imeniki prvič razgrnjeni, redno bivajo v občini. Voliti je treba osebno.

Pravice voliti nimajo vojaki, častniki, vojaški uradniki; dalje osebe, ki so pod očetovsko oblastjo in pod varuštvo, ter občinski reveži.

Izvoljen sme biti vsak moški ali ženski državljan, ki je dopolnil 24. leto, če ni izvzet od volilnosti.

Voliti, voljeni biti ne smejo: občinski uradniki, uradniki oblastev, ki neposredno nadzorujejo občinsko upravo itd. Dalje so izključene osebe, ki so bile obsojene radi hudodelstva ali prestopka tatvine, poneverbe, sleparstva, sovodstva, radi veriženja, tihotapstva itd. Dalje so izključene ženske, ki so bile obsojene zaradi izvrševanja nečistega obrta, ter ženske, ki so pod nravnostnopolicijskim nadzorstvom; dalje pijanci, ki so v konkurzu itd.

Število občinskih odbornikov. Občinski odbor setoji v občinah: z manj ko 500 prebivalci iz 10 odbornikov in 10 namestnikov; z manj ko 2000 prebivalci iz 16 odbornikov in 16 namestnikov; z manj ko 5000 prebivalci iz 24 odbornikov in 24 namestnikov; z manj ko 10.000 prebivalci iz 32 odbornikov in 32 namestnikov; z manj ko 20.000 prebivalci iz 36 odbornikov in 36 namestnikov; z manj ko 40.000 prebivalci iz 40 odbornikov in 40 namestnikov; s 40.000 ali več prebivalci iz 48 odbornikov in 48 namestnikov.

Kandidatne liste. Občinske odbornike je voliti po obveznih listah. Zato morajo stranke, ki se potegujejo pri volitvah, do določenega roka predložiti županu kandidatno listo. Kandidatne liste se morajo vpisati na uradno izdanem, z županovim podpisom, datumom in uradnim pečatom opremljenem tiskanem obrazcu, ki ga je dobiti pri županu.

Volilšča ne smejo biti v gostilnah in krčmah. Ženske morajo imeti volišče ločeno od moškega.

Volilna dolžnost. Vsakdo, ki ima po tem volilnem redu pravico voliti, je dolžan priti na volišče in oddati uradno glasovnico. Kdor se tej dolžnosti brez opravičenega razloga odtegne, se kaznuje z globo 20 do 200 kron. Opravičujejo pa volilca sledeči razlogi: bolezen ali oslabelost, uradne ali sicer neodložljive stanovske dolžnosti, potovanje izven Slovenije, prometne ali druge nepremagljive okoliščine. — Poleg tega niso podvrženi volilni dolžnosti redovniki in redovnice.

Nadaljnje važne določbe volilnega reda so še:

Volilni imeniki. V občinah z lastnim statutom mora mestni magistrat dati tako prvotno razgrnjene kakor tudi popravljene volilne imenike pravočasno in v zadostnem številu razmnožiti in jih na zahtevanje od začetka reklamacijskega roka, oziroma od razglasitve volitve, izročiti vsakomur proti povračilu napravni stroškov, ki odpadejo na vsak izvod zahtevanih imenikov. V ostalih občinah je vsakemu volilcu prepuščeno, da v uradnem prostoru ob navadnih uradnih urah, najmanj pa vsak dan od 9. do 12. ure in v občinah z vsaj 2000 prebivalci tudi še od 15. do 18. ure, v dobi, določeni za razgrnitev volilnih imenikov, prepíše te imenike. Občina mora v ta namen napraviti vsaj tri poverjene prepise volilnih imenikov, in sicer mora vsekakor vsaka poli-

tična stranka, že dejansko obstoječa v občini, imeti priliko, da ga prepíše.

Volilni razglas. Volitev se mora vsaj štiri tedne prej vsem osebam, ki imajo pravico voliti, dati na znanje, in sicer na sledeči način: V občinah z lastnim statutom na občinski deski in v »Uradnem listu«, v ostalih občinah pa na občinski deski in z oklicem na nedeljo po glavni službi božji pred župnimi cerkvami.

Volilne izkaznice in glasovnice. Vsem volilnim upravičencem je vsaj osem dni pred volitvijo proti dostavniči vročiti volilne izkaznice in glasovnice. Volilne listine, ki se ne dajo dostaviti, je shraniti pri županu (mestnem magistratu) in izročiti le volilnemu upravičencu ali izkazanemu zastopniku. Ako je istovetnost volilnega upravičenca ali njegovega zastopnika dvomljiva, se mora izkazati po listinah ali znanih pričah. Tudi je volilne upravičence pri razglasitvi volitve opozoriti na to, da lahko pridejo osebno k občini po svoje volilne listine, ako bi jih ne bili sprejeli iz kakršnegakoli vzroka najkasneje 48 ur pred volitvijo. — Volilna izkaznica mora obsegati tekoče številke volilnega imenika, natančno označbo (ime in priimek) volilnega upravičenca, kakor tudi volišče in dan volitve, uro nje začetka in zaključka. Tudi je na izkaznici izrečno pripomniti, da se smejo pri volitvi uporabljati le uradno izdane in z uradnim pečatom označene glasovnice. Namesto izgubljenih ali nerabljenih izkaznic ali glasovnic mora izdati župan (mestni magistrat) duplikat izkaznice, oziroma drugo glasovnico vsakemu volilnemu upravičencu, ki to zahteva. Duplikat izkaznice se mora označiti za takega, izdajo duplikata pa je zabeležiti v volilnem imeniku. Volilni upravičenci, ki se izkažejo z volilno izkaznico, dobé proti odškodnini tudi pri političnem oblastvu, omenjenem v § 9., odstavku 5., uradne glasovnice s pečatom tega oblastva. Namesto izgubljenih ali nerabljenih

glasovnic mora izročiti predsednik volilne komisije na dan volitve volilnim upravičencem na njih zahtevo drugo glasovnico.

Volilni red je uveljavljen v kljub vsem demokratskim intrigam. — Sedaj pa na volilno delo!

Zidovje iz peskovca.

V novejšem času je začela neka ljubljanska tvrdka za betonsko gradnjo tudi uporabljati mesto betona čisto drugo snov. Naravno je, da danes pri tej grozni dragini stavbnega materiala ni napačna misel, iskati si novih snovi, ki naj bi nam pocenile in tudi mogoče izboljšale gradnjo. Ker pa to posega globoko v stavbno stroko, ni napačno, da si to stvar nekoliko natančneje ogledamo ter jo preučimo, kajti vsaka nova stvar se kritizira, in če tudi vso kritiko srečno prenese, je šele prava in dobra. Ima pač vsaka stvar svojo dobro in slabo stran, ima svoje zagovornike in nasprotnike. Šele tretji, ki nepristransko stvar ogleduje in ni pri stvari direktno soudeležen, more potem soditi.

Tu govorim samo o zidovju takih zgradb in ker bode šlo le za ceno, kakor se bode pozneje videlo, moram že sedaj pribiti, da v ostalem ostane vsa množina gradiva, kakor tudi cene zanj, neizpremenjena ter mora vplivati razlika v ceni zidov na celotno zgradbo.

Ako delimo zidovje po snovi (materialu), imamo: 1. zidovje iz umetnega kamnja, to je raznovrstnih opek, 2. iz naravnega kamnja, 3. iz tolčenega materiala, in 4. bi bila lahko še kombinacija treh navedenih zidov.

Zidovje iz tolčenega materiala ni sestavljeno iz posameznih v gotovi zvezi ležečih kamenov, marveč tvori celotno maso enotno kakor en kamen ter nam ne kaže nobenih kladov, kakor se to vidi pri zidovju iz umetnega ali naravnega kamnja. Pri napravi takega zidu potrebujemo torej vsekakor ob vseh stranicah opaž, in sicer tako trdno napravljenih, da se nam ta pri pekanju (tolčenju) materiala ne umika. Pri napravljanju ali zidanju zidov iz umetnega ali naravnega kamnja pa zidar polaga kamen na kamen ter obda vse sklade, ki nastanejo med posameznimi kamni, z malto, vse kamenje kakor vezilo (malta) pa je lahko iz različnih snovi.

Zidovje iz tolčenega materiala razločujemo v glavnem: a) ilovnati pise, b) apnenopeščen pise ali tudi umetni peskovec imenovan, c) betonsko zidovje, to je železo-beton ali tudi sam beton. Tu imamo torej opraviti z umetnim peskovcem. Zna-

no nam je, kako se napravlja beton, da se masi peska in gramoz pridene gotova množina cementa, ta se zmoči in zmeša in potem ulije ali speka v opažene, neumikajoče se stene.

Za umetni peskovec pa rabimo istotako samo drobnejši pesek, kateremu pridemo mesto cementa hidravličnega apna; ta se zmoči, zmeša ter uporabi kot beton. Mesto hidravličnega apna pa se lahko rabi tudi navadno živo apno. Razlika je le ta, da je pri uporabi hidravličnega apna masa nekoliko trdnjša in se prej strdi. Da se doseže večja trdnost, pa se lahko tudi kombinira, da se pridene tudi gotov del portland-cementa. Trdnost teh zidov pri enakih dimenzijah se doseže približno enako kot pri zidovju iz umetnega kamnja, to pa seveda šele potem, ko se je dovolj usušilo. Radi tega bi zidovje iz teh mas pri večnadstropnih hišah skoro ne bilo izpeljivo, oziroma bi se zelo počasi moglo graditi, ker se tako zidovje šele po več mesecih nekoliko osuši. Ako se hoče vsa gradba, tudi fundament, izvršiti iz navedenega zidovja, bi bila priporočljiva sledeča zmes: a) 1 del živega apna, 1 del portland-cementa, 6 do 8 delov peska; b) 1 del hidravličnega apna, 1 del portland-cementa in 8 do 9 delov peska. Lahko se tudi kombinira, da se pod b navedeno rabi le za oboke, šipovke itd., čisti peskovec v razmerju 1 : 8.

Ker je kamenje oziroma pesek mozel in radi tega precej neporaben za zidovje stanovanj, so se skušale mesto tega uporabljati druge snovi. Eno izmed teh, kar uporablja tudi betonsko podjetje Kassal, je premogova žlindra. To uporabljanje ni nič novega, ampak že stara stvar. Namen, da se mesto peska rabi žlindra, je tudi ta, da bi se doseglo zidovje bolj porezno. Gotovo je, da je poreznost tega gradiva večja nego ona iz peska, nikakor pa ni zadostna.

Ako hočem imeti zdravo in suho stanovanje, si vedno stavim nalogo, doseči čim večjo poreznost v zidu, da mi zvod dovolj vegetira. Izključen je tudi poskus, napraviti iz takega peskovca neke vrste železo-beton, ker žveplo, ki se nahaja v žlindri, razje železo.

Prenos zvoka je tudi večji pri zidovjih iz tolčenega materiala. Velika hiba, ki jo imajo te vrste zidovja, je tudi ta, da so pri eventuelnih adaptacijah velike težkoče. Na primer, ako hočem prodreti nova vrata ali okno, obstoji nevarnost, da se mi poruši vsa zgradba. Vse okolnosti torej govore proti takim zgradbam, edino pa, kar govori zanje, je, da se je poslužimo, ako nimamo drugega gradiva na razpolago.

Da bi pri nas ne dostajalo opeke, katera edina mi nadomešča prej navedeno zidovje, to ni res, ker te imamo mnogo. Produkcijo pa še lahko povečamo. Kar se pa cenejšega zidovja tiče, naj služi za to sledeče pojasnilo:

Kosmato zidovje hiše ali zgradbe, to je navadne zgradbe, stanovanjske hiše ali podobnega, je na ceni celotne zgradbe udeleženo približno z 20 %, samo pri zidarskem delu okoli 4 %. Ako bode zidovje iz peskovca res cenejše, moremo prihraniti le nekaj od teh 2 %.

Analiza.

1 m³ zidovja iz žgane opeke v apneni malti brez ometa:

270 kom. zidakov à K 1—	K 270—
0.20 m ³ peska » » 70—	» 14—
0.08 apna » » 500—	» 40—
za delo po posebni analizi . . .	» 100—
Skupaj . . .	K 424—

1 m³ umetnega peskovca:

1.30 m ³ žlindre à K 50—	K 65—
0.16 m ³ (1:8) apna » » 500—	» 80—
140 kg (1:9) port-	
landcimenta » » 120—	» 168—
za delo opaža in obraba istega	
pavšalno	» 40—
za delo	» 50—
Skupaj . . .	K 403—

Kakor je razvidno, je razlika pri umetnem peskovcu pri 1 m³ K 21—. Pri tem pa sem vpošteval zelo racijonelno izrabo opaža, kajti v nasprotnem slučaju se cena za opaž zelo dvigne.

Tudi bi se lahko ugovarjalo, da ni potreba i dela cementa; tudi tu bi se dalo mogoče nekaj še prištediti, a to bi potem bil zelo slab zid; še tako zahteva te vrste masa, da je natančno in precizno premešana.

Kakor se iz zgorajšnjega vidi, je razlika v ceni zelo malenkostna, to je 0.5 %. Recimo pa, da bi maso portlandcimenta še reducirali na skrajni minimum, s čemer bi prihranili še 82 K za 1 m³, kar znaša 25 % pri zidu ali pri celotni zgradbi le okoli 5 %; zato bi pa imeli stavbo, ki bi daleč zaostajala za onimi z zidovjem iz opeke. Kaže torej za enkrat ostati pri zidovju iz žgane opeke; to zidovje je najbolj suho, dovolj porezno in je v takem stanovanju najbolj zdravo prebivati.

I. Ogrin.

Obrtniki! Vaše glasilo je »Jugoslovanski Obrtnik«! Širite naš list med svojimi tovariši in prijatelji! Pridobivajte mu novih naročnikov! Naj ne bo slovenskega obrtnika, somišljenika S. L. S., ki ne bi bil naročen na svoje stanovsko glasilo!

Varčnost pri demobilizacijskem blagu.

»Slovenec« piše o škodi, ki se godi državi, ker se uničujejo boljše vrste topovi, ki so raztreseni na prostem med Ljubljano in Posavjem. Tu in tudi na raznih drugih krajih leži še drug dragocen material, razni stroji, posebno veliko pa avtomobilov, ki bi jih naša industrijska podjetja tako krvavo potrebovala. Seveda se je mnogo tega materiala v poldrugem letu že porazgubilo, bodisi da so si ga neupravičenci prilastili, bodisi da se je vsled vremenskih vplivov uničil, ali pa tudi da so ga gotovi varovanci brez pregleda in nadzorstva odposlali preko Hrvatske v Srbijo. Vprašanje je le, koliko ga je dospelo na mesto, kajti znano nam je, da je od ene pošiljatve 50 vagonov avtomobilov, katere je poslal polkovnik Vasić v Srbijo, dospelo le 5 v Novi Sad. Za zbiranje, varovanje in oddajo za racijonelno izrabo vsega tega demobilizacijskega blaga se je že pred poldrugim letom pri nas osnovala komisija pod imenom »Stvarna demobilizacija«. Pozneje so v Beogradu po istem vzorcu osnovali podobno komisijo, ki naj bi imela svoje pokrajinske oddelke ali sekcije. Ker je pri nas bilo to že v teku, se je smatralo, da naj kar nadalje posluje naša »Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo« ter naj se le-ta obenem smatra za filijalo ali sekcijo »Direkcije plena v Beogradu«.

Načelo »Gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo« je bilo, da se oddaja blago kolikor mogoče v prave roke, da ga pač dobi tisti, ki ga najbolje izrabi, posebno pa se naj vpoštevajo javne institucije, kot vojaštvo, železnice, pošta in druga važna industrijska podjetja, potem šele privatniki, posamezniki, obrtniki in trgovci. Blago, vsaj večje množine, se oddaja v sejah te komisije, ki je sestavljena iz gori navedenih interesiranih faktorjev. Do sem je bilo vse v redu in komisija je vršila svoj posel popolnoma zadovoljivo.

V Ljubljano pa je bil nekoč poslan polkovnik Vasić, da uredi vse potrebne vojaške obrate, kot avto-delavnice itd. Vsi ti obrati so tedaj že za silo obratovali. Ko pa je ta mož prijel za vajeti, pa je kmalu pokazal zobe »Gospodarski komisiji«, neupravičeno zasegel skoroda ves demobilizacijski material ter ga na našo veliko žalost pustil propadati ter ga popolnoma samolastno razdajati in proč odpošiljati. »Gospodarska komisija« je imela velike kompetenčne boje vsled takega ravnanja. Pozneje ji je hotel naprtiti nepošteno ravnanje ter je bil glavni krivec intrig, ki so se vršile na rovaš »Gospodarske komisije«. Napravilo se je več pritožb proti takemu ravna-

nju na pristojno mesto, a mož je baje tako dobro zapisan pri svojih višjih, da se je vedno izvil z raznimi izgovori ter se še zadnje dni hvalil, da je on postavljen za čuvarja tega materiala.

Tu je torej vzrok, da stvari ležijo še danes razmetane okoli ter od dne do dne propadajo.

Obrtniki! Snujte »Obrtne zveze« in zahtevajte pravila pri »Jugoslovanski obrtni zvezi« v Ljubljani, Sodna ulica 11. Naše obrtne zveze ne smejo zaostajati za kmet-skimi zvezami, zato ustanovljajte povsod, kjer se nahaja več obrtnikov, lastne »Obrtne zveze«, ki naj bodo središče vaše stanovske politične organizacije!

O varčevanju.

Mnogo jih je, ki se bodo oglasili: »Že prav, varčevati je zelo lepo, toda imeti!« Gotovo je marsikomu težko pri zelo pičlem dohodku še varčevati. Toda varčevati ne pomeni nositi denar v hranilnico, temveč pomeni tudi: izhajati s sredstvi, ki jih kdo ima. Varčevati se pravi to, kar človek ima, tako uporabljati, da prinaša največjo korist, ki je mogoča. Navedimo jasen primer. Mnogo ljudi meni, da so bogve kako poceni kupili, ker so izdali za obleko prav malo denarja, toda pri tem pozabljajo, da najbolj ceno blago ni še najtrpežnejše. Ceno blago se kmalu obdrigne, hitro raztrga in potem se mora pač novo kupiti. Če se pa kupi takoj dobro blago, stane sicer v hipu nekaj več, blago pa tudi traja ponavadi še enkrat tako dolgo. Znanec je kupil čevlje in bil zelo zadovoljen, ker je bil dal spomlad zanje 300 kron, njegov prijatelj je pa plačal za boljši par 500 kron. Niso pretekli še trije tedni, in čevlji prvega so romali raztrgani k čevljarju po nove podplate. Čevljar je zahteval za popravo 150 K. Čez dober teden je moral mož v popravljenih čevljih na daljšo pot v dežju. Vrnil se je z vodo v obuvalu, kajti usnje je propuščalo vodo in tako razpokalo, da ga ni mogel noben čevljar več zašiti. In končna posledica čevljev je bil silen nahod in čevlji so šli v pokoj. S popravo vred so tudi veljali 500 kron, toda lastnik jih ni mogel več rabiti in je imel povrhu še nahod. Prijatelj pa, ki si je bil kupil boljše čevlje, jih je moral dati popraviti šele čez 12 tednov, dasi je mnogo hodil. In čevlji so kljubovali vsem naporom in vsakemu vremenu.

Ta majhna zgodba, vzeta iz življenja, kaže najbolj jasno, kaj se pravi varčevati. In sto in tisoč zgledov iz vsakdanjega življenja potrjuje stari pregovor: »Kar je ceno, je drago«.

Varčevanje pa tudi zahteva odreči se vsem nepotrebnim izdatkom, ki izvirajo

samo iz hipnega razpoloženja, večkrat iz trme in celo iz zavisti ali želje, da bi bil človek tak kot drugi. Ker ima gospa Mrvar lepo vazo v sobi, si mora kupiti vazo tudi gospa Drvar, četudi pravzaprav ne ve, kam bi jo dala in kaj bi z njo. Gospa Presnik ima nov klobuk, torej mora kupiti novega tudi gospa Vresnik, dasi si ga je bila kupila pred kratkim in je stari še prav dober. Medsebojno tekmovanje v izdatkih je in ostane vedno zapravljanje, ravno tako kakor pretirano skoparjenje pri nakupovanju stvari, ki so potrebne. Kajti mnogo potrebščin stane danes mnogo, jutri pa še več. Marsikdo se otrese, ko mu je treba kaj nabaviti: »Ah, saj je še čas!« — a pozabi pri tem, da se lahko medtem cene povišajo. Kdo drugi pa ne da takoj v popravilo, dasi bi s tem bila stvar bolj trpežna. Kadar je prepozno, nese reč k čevljarju, krojaču itd. in po navadi izve, da se ne da več popraviti.

Zelo mnogo se greši z denarjem, kjer se gospodari brez vsakega načrta in se živi tjavendan. Posebno mlajši uradniki in obrtniki nikoli ne preudarijo, kako bi s sredstvi, ki so jim dani, najbolj poceni in vendar dobro izhajali. In vendar se da na podlagi trdno načrtanega in smotrenega gospodarjenja mnogo prihraniti, dasi s tem ni rečeno, da mora preudarek biti za človeka prisilni jopič. Uradnik in delavec navadno misli, da je dohodek zato tu, da se potroši. Posledica temu je gospodarjenje s predujmi in zadolženje. Saj je res, da je marsikdaj zelo težko izhajati s skromnimi sredstvi. Ravno raditega pa se morajo izdatki natančno preudariti in človek se mora ozirati vedno tudi na to, da prav lahko pride kaj nepričakovanega, za kar mora vedno biti kaj na strani. Čestokrat so ravno nepričakovani slučajji, ki porušijo red v gospodarstvu. Prihrankov, ki so določeni tej svrhi, ni treba hraniti ravno v stanovanju, temveč naložiti jih v bančnem zavodu — najbolj prikladna je za to poštna hranilnica. Prvič radi varnosti, ker tja ne pridejo tako lahko tuji ljudje, lastniku je tudi bolj od roke in denar ne leži brez haske, temveč nosi obresti. Varčuj v pravem času, da boš imel v sili!

Povedati hočem majhno zgodbo. V nekem mestu živi majhen uradnik. Njegova plača ravno zadostuje, da bi z njo lahko preživljal svojo zelo številno družino. Toda moža je obsedel zli duh skoparjenja. Sebi in družini privošči samo najnujnejše stvari, da bi pri pičlem zaslužku še kaj prihranil in nesel v hranilnico. Vsa družina strada radi bornih obresti, ki mu ga prinaša pritržani kapital. In povrhtega je eden njegovih otrok bolehen. Da bi namreč nabral otrokom za poznejša leta, nekoliko gotovine, jih preskrbni oče pusti, da stra-

dajo v letih, ko rastejo in ko rabi telo tečne in izdatne hrane, da ostane zdravo in čilo. Otroci bi namreč morali nekoč biti zdravi, za delo sposobni državljani. V tem slučaju je varčevanje, pravzaprav skoparjenje, greh in zločin nad zdravjem lastnih otrok: kajti če zrastejo bolehní in ob nezadostni hrani, je res marsikdaj zelo dvomljivo, ali bodo mogli uživati pritrpane očetove groše. Pri otrocih se ne skopari; to se prav lahko maščuje in prav lahko se pahnejo s tem otroci v bolezen in bedo. Kajti brez dvoma ima bolan človek manj upanja na pošten in dober zaslužek kot pa zdrav. Raditega je način varčevanja tega uradnika vse drugo, samo pravo in resnično varčevanje ni.

Druga vrsta varčevalcev ima največje veselje pri tem, če more ves svoj denar naložiti v raznem lepoticju. Res, dragocenosti so varno, toda zelo negospodarsko naložen kapital, ker je mrtev in pri tem izpostavljen raznim izpremembam cen in vrednosti. Kajti v silí se prav težko dobe zanje plačane vsote, ponavadi samo — tretjina. Drugo je izgubljeno. Isto velja o denarju, ki ga naložimo v pohlštvo in opremi. Toda s tem ne govorimo proti vsakemu lepoticju in pohlštvo, samo taki nakupi se morajo vršiti s preudankom in zmernostjo.

Najbolje je denar naložen v denarnem zavodu. Pred vsem je treba omeniti hranilnice, ker nudijo največjo varnost, denar je bolj varen, kakor če bi bil zaklenjen v omari ali shranjen v nogavici pod vzglavjem. Denar, naložen v banki, ima samo to slabo stran, da ne nosi prevelikih obresti, a lahko se dvigne, kadar kdo hoče kar v mnogih slučajih seveda ni prednost.

Denar se tudi nalaga v nakupu vrednostnih papirjev, n. pr. državnih rent, državnih posojil, zastavnih pisem itd., ki se pa lahko preskrbijo potom hranilnic in se potem lahko shranijo pri njih. Nepriporočljivo je nakupovati akcije in slične vrednostne papirje, ker so zelo podvrženi nihanju in padanju v vrednosti in obrestih.

Končno se mora še poudariti, da varčevanje nikoli ne sme postati samo sebi namen, da bi se človek nekoč samo veselil svojega premoženja, pri tem pa stradal; to je lastnost skopuštva, ki se nasiti, če gleda svoje nabite mošnje zlata in hranilnične knjižice. Varčevanje naj bi hasnilo v poznejših letih, ko je treba otroke izšolati in jim omogočiti, da postanejo vrli državljani. Marsikateri človek bi rad prav hitro in lahko prišel do premoženja. Naj-

bolj ceno, a v končnem uspehu najdražje sredstvo je igra, naj si bo loterija ali kvartanje. In ravno za igro velja beseda, da je upanje na dobiček milni mehurček, ki se razblini, preden ga človek ujame. Toda nič ne razvname hujših strasti, nič ne ogroža bolj obstanka posameznika kot strast do igre. Marsikatera tiha družinska sreča je bila v eni sami uri za vedno uničena, marsikatero delavno življenje je poglala igralna strast v smrt in pogubo. Pred vsem se torej moramo varovati kvart!

»Bogastvo prej otrdi srce kot vreča voda jajcel« pravi pisatelj Ludovik Börne in ima čisto prav. Človek ne sme grabiti denarja kot skupuh, temveč bogastvo naj se pridobiva samo z delom. Samo kar je pridobljeno s pošteim delom, obstoji in traja.

»Jugoslovanski Obrtnik« se naroča pri »Jugoslovanski obrtni zvezi« v Ljubljani, Sodna ulica 11, kjer posluje tudi obrtno tajništvo V. L. S. Obrtniki, obračajte se v vseh zadevah na Osrednjo zvezo in dopisujte v svoje glasililo!

Dr. Fran Windischer:

Vprašanje kredita in naši obrtniki.

Stanovska organizacija slovenskega obrtništva je dosegla v novih razmerah že jako lepo stopnjo. Kar še manjka v prisilni stanovski organizaciji vposameznih strokah, se pridno izpopolnjuje in dovršuje. Ker stanovska organizacija, niti prostovoljna niti prisilna, ne more biti sama sebi namen, je povsem prirodno, da začno organizirani obrtniki, ki vsled obstoja svoje organizacije prihajajo češče do medsebojnih pogovorov o svojih potrebah in težnjah, razmišljati osobito v sedanjih prilikah tudi o tem, kako si z združenimi močmi izboljšajo svoje gospodarske in obratovalne prilike. Glavna važnost in glavni praktičen pomen stanovskih organizacij produktivnih stanov leži prav v tem, da se organizirani obrtniki spoznavaajo ter tako tekom svojih razgovorov in posvetovanj prihajajo do tega, da ne gre držati križem rok, če jim gospodarske prilike niso pogodni, marveč da jim je dana možnost, pomagati si z združenimi močmi do boljših razmer. Zgledi jih navajajo do tega, pa tudi prepričevalna beseda naprednejših in razboritejših tovarišev, da si morajo svojo usodo delati v mnogem oziru tudi sami. Vzpodbujajoč drug drugega, se jim ustali prepričanje, da je zmagljivo in dosegljivo marsikaj z združenimi silami, kar si vsak posameznik ne bi upal doseči.

Stanovske združbe obrtnikov so predhodnice skupnih gospodarskih naprav. Stanovsko organizirani obrtniki navadno kmalu pridejo do tega, da začno misliti na zgraditev gospodarskih naprav, ki so potrebne njihovemu stanu v celoti ali pa posameznim njihovim skupinam in strokam.

Razveseljivo dejstvo je, da so naši domači obrtniki že prišli do tega, da si ustanavljajo skupne gospodarske naprave. Položaj našega obrtnika je danes tak, da ne more stati več ločen sam zase kot zakrknjen individualist, marveč da mora skušati dobiti opore in zaslombe v svojem obratovanju pri svojih tovariših. V novih gospodarskih razmerah, ki so nastopile po vojnih grozotah, je naše obrtništvo prisiljeno, da v mnogem oziru ubira nova pota. Razmere so se zelo predrugačile. Odpirajo se lepe prilike za delo in zaslužek, ali položaj našega obrtnika je postal na drugi strani mnogo težavnejši. Nima le velikih skrbi za obratovališče, za opremo svoje delavnice, za uravnanje razmerja do delavstva in uslužbencev. Povsem nove skrbi mu nastajajo dandanašnji, ki mu dajejo opravka dovolj, če hoče vsaj za silo vzdržati svoj obrt v rednem teku. V prejšnjih časih so mu nosili blago, potrebščine, orodje, delovne pripomočke takorekoč v hišo. Danes pa ima mnogokateri obrtnik prav nadležne in moreče skrbi, da se založi tudi le z najpotrebnejšimi stvarmi za svoj obrat. Najpotrebnejše orodje, surovine in polfabrikati s es težavo dobijo. Če nabavlja potrebščine posameznik zase, namerja na največje težkoče. Razmere so se poostrele za mnoge obrte v toliko meri, da so naši obrtniki, zlasti tudi v Ljubljani, naravnost primorani, da mislijo na čimprejšnjo ustanovitev gospodarskih združb. Taka prizadevanja so že v raznih strokah, tako v stavbinski, mesarski, kovinski.

Glede tega so se že vršila različna posvetovanja in pogajanja. Upati je, da bodo marljiva prizadevanja imela kmalu praktičen uspeh. Pri tem pa se že kaže sedaj in se bo, ko te skupne gospodarske naprave prično z delovanjem, pokazalo še jasneje, da obstoja še drug občutni nedostatek v naših gospodarskih uredbah, ki osobito našega malega in srednjega obrtnika zadeva neposredno. Dejstvo je namreč, da v sedanjih razmerah v našem kreditnem ustroju, akoprem je že dosegel lepo stopnjo razvoja, manjka vendar še večjega in krepkejšega kreditnega zavoda, kateri bi sistematično gojil kot posebno stroko kredit, kakor ga potrebuje naš obrtnik. Naši večji denarni zavodi so danes okupirani po velikih nalogah in se od njih skoro ne more zahtevati, da se prilagode, odnosno specializirajo za posebne potrebe naših obrtnikov glede kreditnih vprašanj. Nove

*) Rente so državna posojila, ki jih upnik ne more terjati, temuč lastnik dobiva vedno stalna izplačila in obresti. Lahko se prodajo. Zastavna pisma so dolžna pisma dežel. hranilnic in velikih kreditnih zavodov, pri katerih je zastavljena zemlja in stavbe.

razmere povzročajo nove kreditne potrebe, posebne načine kreditnih kupcij, posebne uredbe kredita, kakor baš odgovarja potrebam obrtnika. V današnjih prilikah je treba celo misliti na to, da se uredi kredit različno za posamezne obrtne stroke. Praktične potrebe same vodijo do novih oblik, ali nastaja potreba, da se spričo takih posebnih kreditnih potreb poskrbi za zavod, ki se bo pečal z raznimi vrstami kredita, kakor so potrebne obrtnikom. Zgledoma je omeniti raznovrstne garancije, ki so potrebne pri naročanju in dobivanju blaga; predujme, potrebne takim obrtnikom, ki prevzemajo dela za daljše dobe, pa dobivajo plačila šele ob dotoku gotovih rokov; različne kredite, ki jih rabijo stavbni obrtniki, potem pa sodelovanje kreditnega zavoda ob skupnih nabavah in razdeljevanju blaga, kupljenega na skupen račun. Dalje je misliti na kredite proti zastavi izdelkov in proti zastavi terjatev, pri čemer prihajajo tudi dobave za vojaštvo in erar v poštah. Danes je v kupčiji treba dokaj kapitala in gotovine. Za kapital in za gotovino pa je jako trda. Obstoječi kreditni viri so za sedanje potrebe in za potrebe, ki v bodočnosti brezdvomno narastejo močno, nezadostni in premajhni, da bi bilo moč v polni meri zadostiti povečanim novim zahtevam. Zadovoljivi rešitvi vprašanja ureditve obrtnega kredita v našem gospodarskem središču se odločno približamo, ko se osnuje nov večji kreditni zavod, kateri uravna svoje poslovanje že od početka tako, kakor ustreza mnogolikim potrebam našega važnega obrtnega stanu. Priprave za osnivanje takega zavoda so dovršene. Želeti je, da obrtniki razumejo važnost take ustanovitve že ob času, ko se bodo polagali temelji denarnemu zavodu, namenjenemu domačim obrtnikom.

Naše obrtnike in obrtna društva ter trgovske tvrdke opozarjamo, da ima največji uspeh inseriranje v »Jugoslovanskem Obrtniku«. Svoje somišljenike opozarjamo, da se pri cenjenih naročilih ozirajo predvsem na inserate našega lista.

Obrtna banka.

Tako je naslov nove banke, ki so jo te dni objavili koncesionarji; na čelu jim stoji Ljubljanska kreditna banka, g. dr. Windischer, tajnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani, ter ing. Turenšek, ravnatelj obrtno-pospeševalnega urada.

Banka bode imela dva milijona osnovne glavnice, ki jo lahko takoj poviša na pet milijonov. Akcije bodo po 200 K.

V kolikor se razvidi iz prospekta, ne gre tu za kako novo podjetje te vrste, ker

je gotovo, da si Ljubljanska kreditna banka z lastnimi novci ne bode ustvarjala konkurenta. Zanimivo je le, kako da prideta za koncesionarja dva uradnika najvažnejših obrtnih korporacij v deželi. To poglavje, s katerim se bomo ob priliki še pečali, je popolnoma novo, vsaj dosedaj pri nas neobičajno.

Kakor sem že prej omeil, gre tu v prvi vrsti za Kreditno banko, ki si je tu popolnoma neopravičeno prilastila prvič ime »obrtne banke«, in drugič za gori omenjena dva funkcionarja, ki naj bi svoj čin izkoristila v prosep novemu podjetju.

Da bi bilo v Ljubljani premalo denarnih zavodov, ki bi obrtnikom nudili kredit, to omenjena gospoda prav dobro vesta; saj obrtnik ali trgovec, ki je soliden, priden in varčen ter ima urejeno svoje knjigovodstvo, prav lahko dobi kredita pri katerikoli banki in posojilnici; če pa ima prihrankov, jih tudi lahko tam naloži. Obrtnikom pa, ki kredita niso vredni in s svojo imovino ne znajo dobro razpolagati, pa tudi novo osnovana banka z obrtnim imenom ne bo mogla posojati, če bo hotela sploh obstati.

Če se Kreditni banki, ki bo brez dvoma obdržala večino delnic v svojih rokah, zdi, da izgublja klijentelo med obrtništvom, naj bi znala te pritegniti tedaj, ko je zvišala svoj delniški kapital.

Če gre obrtnikom za lastno banko, je čisto gotovo, da mora ta biti popolnoma v njihovih rokah. Gospodje koncesionarji so napravili obrtnikom zelo slabo uslugo, če jih ne cenijo toliko, da bi jih smatrali zmožnim popolnega sodelovanja v vseh obrtniških vprašanjih.

Temu primerno jemljemo tudi v vednost novo »Obrtno banko«. Priporočamo pa vsem našim obrtnikom novo ustanovljeno »Gospodarsko banko« ter »Obrtno kreditno zadrugo«, kjer morejo postati člani, vlagati prihranke ter dobivati kredite vseh vrst.

Nebesna telesa.

Naša zemlja je nebesno telo, zvezda med zvezdami, h katerim spadata tudi solnce in mesec. Njih oblika je oblata. Mesec prejema, kakor naša zemlja, svetlobo od solnca, ki že mnogo tisoč let izžareva svoj nebeški dar — za nas neizčrpljiv vir blagoslova — v neskončno vsemirje. Ne ljudje, ne živali in ne rastline bi ne mogle živeti, če nam ne bi dajalo svetlobe in toplote. Kakor naša zemlja, tako kroži še mnogo drugih zvezd okoli solnca: Merkur, Venera, Mars, dalje velika množina manjših zvezd, ki jih imenujemo Asteroidi, in slednjič še štiri zvezde, ki so znatno večje od naše zemlje: Jupiter, Sa-

turn, Uran in Neptun. Pravimo jim premičnice ali planeti. Vse te spadajo skupaj; med njimi je solnce, od katerega dobivajo svetlobo. Te tvorijo naš solčni sistem.

Poglejmo enkrat skozi daljnogled na zvezdnato večerno nebo. Kako se bliska in miglja! Vedno nove zvezde se prikazujejo, druga svetlejša od druge! Ona zvezda z lepim, zlatorumenim bleskom je Jupiter; med vsemi znanimi planeti je največji, 1300krat večji kot naša zemlja in potrebuje skoraj 12 let, da pride enkrat okoli solnca, od katerega je skoraj štirikrat bolj oddaljen kot naša zemlja. Dočim se ta enkrat zavrti okoli svoje osi v 24 urah, Jupiter ne rabi niti celih 10 ur. Noč in dan torej trajata na njem nekaj manj kot po pet ur. Na obeh tečajih je Jupiter ploščat. Če bi našo zemljo razdelili, ki polobli ravno zadostovali, da bi Jupitra izpolnili v popolno kroglo, če bi ju pritisnili kot kapici na njegova tečaja.

Tam se blešči zvezda, ki jo obdaja velik obroč. To je Saturn, in je 700krat večji od zemlje. Od solnca je devetkrat tako daleč kot zemlja, okoli svoje osi se zavrti v desetih urah in potrebuje skoraj 30 let, da enkrat obkroži solnce. Velikanski obroč tvori več krogov, ki so iz iste tvarine kot zvezda, ki jo obdajajo.

In nebroj drugih zvezd, ki se tako krasno blišče na nebu? To so povečini stalnice, zvezde, ki stoje na mestu in splošno ne spreminjajo razporeditve. Med nje spada tudi solnce, ki se nam samo radi tega zdi tako veliko, ker je med stalnicami najbližje zemlji. Toda njegova srednja oddaljenost od našega planeta znaša skoraj 149.000.000 km. Svetloba preleti to daljavo v 8 minutah in pol, zvok v 14 letih in pol, dočim bi brzovlak vozil 300 let. In kako veliko je solnce? Iz njega bi napravili 1.284.000 naših zemelj. Železnica okoli ravnika naše zemlje bi vozila 37 dni, na solncu pa bi vožnja trajala 10 let in 10 mesecev. Če bi solčna obla bila votla in bi se zemlja nahajala v sredi, bi mesec, ki je od zemlje oddaljen 384.000 km, prav lahko še krožil okoli naše zemlje, in med mesecem in notranjim solčnim robom bi znašala razdalja še 300.000 km. Druge stalnice so preoddaljene in jim ni mogoče določiti velikosti. Veliko število stalnic tvori Rimsko cesto; navidez si stoje tako blizu, da se njihova svetloba zlija v en pas.

Kako neznatna je v tem neskončnem prostoru naša zemlja, kako majhna v primeri s tolikimi in tako velikimi nebesnimi telesi! In človek, gospodar stvarstva, bi ne mogel priti do spoznanja, kako malenkostna je njegova oseba v tem velikem svetovnem gibanju? Pobožno upira pogled v nebo in občuduje bliščeče svetove, ki glasno oznanjajo božjo vsemočnost.

Razno.

Obvezni polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. julija t. l. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 15. junija 1920 prošnjo, ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. učno spričevalo; 5. ubožni list in 6. npravstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klav. živine in mesa. — Vodstvo državne podkovske šole.

Obrtna zveza za Mengeš in okolico. V nedeljo dne 14. junija se je ustanovila Obrtna zveza za Mengeš in okolico. Iz Ljubljane sta došla g. Ivan Ogrin in Karol Majce, iz Komende pa g. Perne kot sklicatelj. Kljub temu, da se ni moglo vseh obrtnikov pravočasno obvestiti, se je zbralo v Društvenem domu dokaj obrtnikov. G. Ogrin jim je pojasnil pomen obrtniških organizacij; nato se je izvolil predsednikom g. Franc Kompare, tovarnar slamnikov ter 6 odborikov. Ker obrtnikov iz okolice ni bilo po večini zastopanih, se bo odbor še izpopolnil. Novoustanovljena Obrtna zveza ima nalogo, da se čimprej izvrši večji shod obrtnikov. Pristop je priglasilo takoj nad 20 obrtnikov, drugi se še priključujejo. Priglasje sprejema predsednik Obrtne zveze, gospod Franc Kompare, tovarnar slamnikov v Mengšu.

Občni zbor Obrtne zveze v Mariboru. Sklenilo se je že tedaj, ko se je zaznalo, da se priredi letos I. orlovski tabor v Mariboru, da Obrtna zveza sodeluje pri tej prireditvi. Najlepša prilika bo tedaj, da se vrši tudi občni zbor Obrtne zveze. Kot primeren dan bo ponedeljek 2. avgusta. Že sedaj vabimo torej vse naše člane in pristaše, da se udeležijo tabora bodisi kot Orli, ali pa da pridejo tudi drugače na prireditev. Krasna prilika se nam nudi, da se spoznamo posebno še z našimi tovariši iz Štajerske, Koroške in Prekmurja. Naj nam služi ta prilika, da se spoznamo in utrdimo naše organizacije. Gotovo je, da pridemo ob tej priliki v stik tudi s tovariši Hrvati. Pozivljamo pa že sedaj, da se prijavljate vsi tovariši, posebno še voditelji. Da se stvar olajša, naj se prijave pošiljajo kar na naš naslov. Zglasijo naj se tudi vsi drugi stanovski tovariši, obrtni pomočniki in sodelavci naših organizacij. Natančneje poročamo v prihodnji številki.

Odlikovan obrtnik. Občinski svet mesta Ljubljane je podelil častno meščanstvo brez takse g. Francu Jeločniku, krojaškemu mojstru v Ljubljani. Izročitev diplome se je izvršila nad vse svečano. Dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer so se zbrali v mestni posvetovalnici gostje, da prisostvujejo svečani izročitvi diplome. Zastopani so bili: Krojaška zadruga po načelniku g. Krsniču in nekaterimi odborniki, Trgovska in obrtna zbornica po podpredsedniku g. Ogrinu, Zveza slov. zadrug po g. Franketiju. Dalje je prisostvovalo mnogo slavljenčevih stanovskih tovarišev in tovarišic, krojaških

mojstrov in mojstric. Magistratni ravnatelj g. Zarnik po primernem nagovoru izroči slavljenču diplomu častnega meščanstva, kot največje odlikovanje, ki ga občina zamore komu dati. V nagovoru se spominja vseh zaslug, ki jih ima slavljenec na polju obrtno strokovne organizacije, posebno še Zadruga krojaških mojstrov, kateri je načeloval četrt stoletja. Zastopnik trgovske in obrtne zbornice čestita v nagovoru slavljenču ter mu želi dolgoletno uživanje častnega meščanstva. Tudi načelnik Krojaške zadruga čestita slavljenču ter opiše vse vrline, ki si jih je slavljenec izkoval. Istotako čestita tudi zastopnik Zveze slov. zadrug. Slavljenec se zahvali vsem, posebno pa še sporoči zahvalo g. županu. Po tej uradni prireditvi se je vršila v gostilni pri Ložarju mala zabava, prirejena od Zadruga krojačev na čast slavljenču. Tudi mi se pridružimo ter iskreno čestitamo slavljenču, spominjajoč se vseh težkoč, ki jih je imel g. Franc Jeločnik. Saj mu je bilo vzgojiti številno družino; a njegovi otroci mu gotovo delajo čast in veselje na stara leta. Pri vseh teh težkočah pa ni pozabil delati tudi za organizacijo obrtništva; posebno neumorno je deloval pri svoji stanovski zadrugi. Bog ga poživi še mnogo let!

Umrli je 7. t. m. ključavničarski mojster in hišni posestnik Jakob Martinčič. Blagopokojni mojster je bil izmed najbolj uglednih ljubljanskih obrtnikov. Z neumorno pridnostjo in varčnostjo si je ustanovil veliko, moderno urejeno ključavničarsko podjetje na Rimski cesti št. 14 in kupil hišo v Florijanski ulici št. 13. Pri njem se je izučilo več sto ključavničarjev, ki so se naselili v raznih krajih naše domovine. Vsi so ga spoštovali kot dobrega očeta, in kadarkoli je kdo izmed njih prišel v Ljubljano, se je oglasil v njegovi delavnici. Dva njegova sinova sta si izbrala očetov poklic: sin Avgust, sedanjí načelnik ključavničarske zadruga, je lastnik ključavničarskega podjetja, sin Mirko pa je bratu v pomoč. Drugi obrtniki so v rajnem Jakobu Martinčiču imeli požrtvovalnega prijatelja; marsikatera podjetja, med njimi podjetja milijonske vrednosti, se imajo le njemu zahvaliti, da so se povzpela do sedanje višine. V korist svojim stanovskim tovarišem je pokojnik deloval v ključavničarski zadrugi in v Društvu rokodelskih mojstrov. Ves čas je bil tudi zvest član Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov. Dne 3. novembra leta 1867. je bil kot mlad ključavničarski pomočnik pri Ahčinu sprejet v društvo in ostal mu je zvest do prerane smrti. Ker si je pridobil v društvu kot pomočnik strokovne in splošne izobrazbe, zato se je hvaležnega izkazal kot mojster s tem, da je s svojim modrim svetom in premišljenim delovanjem pomagal pri vodstvu društva; več let je tudi opravljal posle društvenega blagajnika. Pri vseh društvenih javnih nastopih je bil za zgled mlajšim članom vedno navzoč. Blagopokojnega Jakoba Martinčiča — značajnega moža, zglednega obrtnika in odličnega katoličana — priporočamo v molitev in blag spomin!

Neupravičenci stavbne obrti. V tej dolgoletni vojni se je marsikaj izpremenilo. Zelo važna zadeva, ki se je izpreme-

nila in ki ima lahko dalekosežne posledice, v veliko kvar vsej stavbni obrti, je pa sledeča: Pred nedolгим časom sta dobila manj po večjem pridobivanju tehnični uradnik pri mestnem stavbenem uradu, ing. Ciril Koch, ter profesor na državni obrtni šoli, Rudolf Treo. Omenjena uradnika sta prijavila stavbno podjetje ter dobila koncesijo za stavbenika, obenem pa tudi že prav pridno delata. Če se to uveljavi, pridejo z isto pravico tudi vsi drugi tehnični uradniki in profesorji na tehnični in obrtnih šolah ter čisto enostavno prično obratovati. Ni dovolj, da je trdka Dr. Kasal, ki ima koncesijo za betonske zgradbe, pa se v resnici peča s čisto navadnimi, majhnimi prezidavami hiš, stranišč itd. ter dela naravnost judovsko reklamo s svojim a p n e n i m b e t o n o m, ki je čisto zanič in se je pred prav kratkim ena takih stavb v Škofji Loki do tal porušila. Sedaj se morajo stavbni obrtniki boriti s takimi konkurenti kot sta omenjena obrtnika. Ker je eden teh tudi uradnik mestnega stavbnega urada, kamor se predlagajo vsi načrti za stavbna dovolila in druge v to stroko spadajoče stvari, si lahko vsak misli, kakšna privlačna sila bo ta firma. Vsak se bo gotovo raje obračal na stavbno trdiko, katere družabnik ima obenem tudi soodločati pri mestnem stavbnem uradu. Drugi družabnik g. prof. Treo, po mišljenju Nemec, se pa lahko naravnost smeje. Kar mu prej pod avstrijsko vlado ni bilo mogoče, je v Jugoslaviji z lahkoto dosegel. Stare stavbne trdke in sploh stavbni obrtniki pa, ki vso vojno niso imeli nič opravila in ki so doprinali ogromne vojne žrtve, saj so bili skoro vsi ves čas vojne mobilizirani, pa danes, ko se pojavljajo prva manjša dela, morajo mirno gledati, kako jim neupravičenec odjeda kruh. Po naši informaciji je ravnateljstvo višje obrtne šole, na katero pade vsa krivda, da je ta profesor postal tudi obrtnik, mnenja, da je za pouk v šoli dobro, da se profesorji pečajo tudi s privatno prakso. Ta praksa pa ne sme segati tako daleč. Je pač žalostno, če vlada tako mnenje pri vodstvu obrtne šole, ki je ob enem vzgajališče za naše obrtnike. Saj nam je znano, da sta omenjena gospoda, kakor tudi razni drugi teh uradnikov, bili že tudi kdaj prej in so tudi še danes v zvezi s prakso, to pa na način, da so delali projekte ali vodili stavbna dela. Ko se prično dela še po deželi, kako lepa prilika bo, da bo trdka Koch-Treo krila s koncesijo razne šušmarje po deželi. Saj zadnji gospod je to že prej prav pridno in neupravičeno izvrševal.

Če kompetentne oblasti vsega tega ne preprečijo, potem kaže, da dovolijo to, kar se je dovolilo omenjenima gospodoma, tudi vsem drugim tehničnim uradnikom.

Milijonska škoda na državnem premoženju. V Ljubljani in okolici ležijo še precejšnje zaloge demobilizacijskega blaga. To blago je večinoma strogo vojaškega značaja, kot topovi, vozovi, avtomobili oziroma njih deli, ki so specielno za vojaško uporabo, ter podobno blago. Dosti tega blaga pa vojaštvo ne potrebuje. Prvič zato, ker sploh ni vojaškega značaja, drugič se pa nahaja v stanju, da ga vojaštvo ne more preurediti ali popraviti,

ker nima smisla za to. Med tem blagom se nahaja tudi mnogo stvari, ki bi jih naši obrtniki in industriji silno potrebovali, ter imajo tudi zmožnost, jih izpopolniti in popraviti. Med to blago spadajo zlasti lažji avtomobili in razni stroji, v kolikor jih niso po zaslugi vojaške oblasti odpeljali, demontirali ter jih uničili. Seveda je na vse to blago čestokrat vplival tudi zob časa, ker leži ta material že nad poldrugo leto na raznih odprtih prostorih. Vsi vemo, kako težko je danes dobiti te vrste blaga, posebno kovinastih izdelkov, ki nam tako zelo primanjkujejo, ker ni dobiti tozadevnih surovin in nimamo lastnih tovarn. Mnogo tega blaga večje vrednosti se je odpeljalo bogsigavedi kam in skozi kakšne roke je šlo, preden je prišlo v roke praviim uporabnikom. In mi, ki smo se prve dni po razpadu veselili, da nam vendar ostane nekaj zapuščine bivše avstro-ogrške države, moramo na lastne oči gledati, kako po zaslugi oziroma nezmožnosti ali hudobnosti gotovih vojaških pukovnikov razpada milijonsko premoženje. Ali je ni oblasti, ki bi poklicala te ljudi na odgovor. Apeliramo na naše poslance in ministre-rojake, da se vendar že enkrat zavzamejo za to ter omogočijo, da se reši, kar se sploh še da rešiti ter se da ves material tistim, ki so upravičeni in ga znajo koristno uporabljati.

Mlinarjem. Urad za pospeševanje obrti ima na razpolago manjšo množino svile za sita št. 7, široko 102 cm. Interesenti naj se zglase ustmeno ali pismeno najkasneje do 24. t. mes. pri omenjenem uradu, Dunajska cesta 28.

Književnost.

Varčna kuharica. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi, za slabe in dobre čase sestavila Marija Remec. Drugi, pomnoženi natis. V Ljubljani, 1920, Založila Jugoslovanska knjigarna, tiskala Jugoslovanska tiskarna. Cena K 36.—. Slovenskim gospodinjam je priredila naša odlična pisateljica gospa poverjenikova Marija Remčeva že drugo izdajo Varčne kuharice. Poučuje na preprost način naše gospodinje o pripravi navadnih in boljših jedil ter jih navaja z različnimi gospodinjskimi pouki k štedljivosti in varčnemu gospodinjstvu. Knjigo prav toplo priporočamo zlasti našim obrtniškim gospodinjam in hčerkam naših obrtnikov. Knjiga lahko služi marsikateri mladi gospodinj, da se izpopolni v gospodinjstvu, ne da bi obiskovala gospodinjski tečaj, ker je pisana vseskozi v poljudem jeziku.

Cerkvena pesmarica za mladino. Glasovi. Priredil Stanko Premrl. Ljubljana 1920. Založila Jugoslovanska knjigarna; tiskala Jugoslovanska tiskarna. Cena 7 K 20 v. — V pričujoči zbirki je uredil naš skladatelj Stanko Premrl najboljše in najlepše cerkvene pesmi. Take zbirke so naši cerkveni pevci že dolgo pogrešali in jim bo s to knjižico zelo ustrezno, zlasti ker je jako priročna kakor mašna knjižica. Našim obrtnikom, ki so sami tudi cerkveni

pevci ali ki se za cerkveno petje zanimajo, knjižico posebno priporočamo.

Povestice Rabindranath Tagore. V Ljubljani 1920. Založila in izdala Jugoslovanska knjigarna, tiskala Jugoslovanska tiskarna. Prevel France Bevk. Cena 9 K 60 v. — Te povestice indijskega pisatelja so izbrane ter jih je prevajalec priobčeval v »Večernem listu«. Na željo jih je uredil in izdal v posebni knjižici. Najlepša teh povestic je brez dvoma »Vrnitev«. Priporočamo to knjižico zlasti naši obrtniški mladini.

Primitite tatu!

Ali ga že imate? Morda želite vedeti vsebino? Taka-le je:

1. Primitite tatú!
2. Ali ste prijeli pravega?
3. Perejo sel
4. Pa vendar!
5. Da se razumemo!
6. Dobrota je s'rota.
7. Rešena uganka.
8. Kdaj bo fletno na svetu?
9. Farovž ali oštarija?
10. Stara pesem.
11. Ljudstvo moje...
12. Kje je torej tat?

Knjižica se dobi v Ljubljani v Jugoslovanski knjigarni in v prodajalni Kato-liškega tiskovnega društva za ceno 2 K.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. zadr. z omejenim jamstvom., Kongresni trg 19.

Rezervni zaklad nad 500.000 K.

Hranilne vloge se obrestujejo po $3\frac{1}{4}\%$. Posojila na poljubno dobo let. — Osební kredit 6% proti podpisu zadolžnice ali menice. — Posojila proti zastavi terjatev potom cesije 6% . — Posojila na hipoteke $5\frac{1}{2}\%$ proti podpisu zadolžnice.

Hitra rešitev prošelj!

Uradne ure od 8. do 12. ure.

Prospekti brezplačno na razpolago.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon 100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z o. z.

Sodna ulica št. 11

sprejema naročila za vsa stavbena in druga opreмна dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih množinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z n. z.

v Ljubljani, Sodna ulica št. 11

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne račune, eskomptira menice itd.

Uzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam po slopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenjska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Tršico (stekaduro)

ima v zalogi po zelo
nizkih cenah

Obrtna centrala v Ljubljani

Sodna ulica št. 11.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, poštežba točna.

Delniška glavnica: K 30,000.000.—.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana

Centrala:

Trst.

Sprejema vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Podružnice:

Dubrovnik,

Dunaj,

Kotor,

Metković,

Opatija,

Split,

Šibenik,

Zader.

Kupuje in prodaja devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjume na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Ekspozitura:

Kranj.

Prevzema borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje,

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

Telefon št. 257.

Rezerve: nad K 10,000.000.—.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva: **udobno, poceni.**

I. BAHOVEC nasl.

Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z omej. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vrtljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in specerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas.

Lastna zeljarna.

Stavbna pisarna :: IVAN OGRIN

Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno, po primerno nizkih cenah.

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

Karol Majce i drug

čevljarški mojster

Radeckega cesta št. 6

se priporoča za vsa

v čevljarstvo stroko spadajoča dela.

Prodaja izgotovljene čevlje in čevljarske potrebščine.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč

kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.